

การพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ ของสถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช

THE DEVELOPMENT OF INTERNAL SUPERVISION MODEL FOR EXCELLENT INSTRUCTION OF SCHOOLS IN NAKHON SI THAMMARAT

นพรัตน์ ชัยเรือง¹, สาลินี จงใจสุธรรม²

Nopparat Chairueang¹, Salinee jongjaisuraTham²

¹ อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

²ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 (ผู้ร่วมวิจัย)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)สร้างและพัฒนาพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายใน และ 2) เพื่อประเมินพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อ การจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ ของสถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1)การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และปัจจัยความสำเร็จในการนิเทศภายใน 2) การสร้างและพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายใน 3) การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายใน และ 4)การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศ ภายใน ประชากรที่ใช้ในศึกษาวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน ครูพี่เลี้ยง 18 คน อาจารย์นิเทศก์ 8 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 31 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 61 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบบบันทึกผลการพัฒนา แบบประเมินผลการพัฒนา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์โดยใช้โปรแกรม SPSS for the Windows วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Content analysis) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยในการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา วิธีการและกระบวนการนิเทศ การวัดและประเมินผลการนิเทศ
4. องค์ประกอบ ขั้นตอน และวิธีการของรูปแบบการนิเทศภายในมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์
5. ความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
6. คุณภาพการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก
7. ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก
8. ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการนิเทศภายในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ

ABSTRACT

The aims of this research were: 1) to study and develop the Internal Supervision Model, and 2) to evaluate the Internal Supervision Model for Excellent Instruction of Schools in Nakhon Si Thammarat. This research was Research and Development by applying the Participatory Action Research. The study design included four continuing steps: step 1 Investigate the state, problems and the success factor of Internal supervision management; step 2 construct and develop the Internal Supervision Model; step 3 the Internal Supervision Model was tried out; step 4 evaluate the possibility of Internal Supervision Model for Excellent Instruction of Schools in Nakhon Si Thammarat. The populations of this study were 4 principals, 18 school supervisors, 8 University supervisors, 31 student teachers and 61 total. There were 3 kinds of instruments using in this study: 2 questionnaires, the developing result Record, and 3 evaluation form. The statistic using SPSS for the windows for data analysis consisted of Mean, and Standard Deviation, Median, and Inter-quartile range. The analyzing of qualitative data used content analysis. The research results revealed that:

1. The overall states of the internal supervision in the school were the high level.
2. The overall of internal supervision problems of school was the high level.
3. The factors to effective success of internal supervision were supervisor, administrator, methods and supervision process, measurement and evaluation of supervision.
4. The options, the methods, steps and process of internal supervision were affected and related.
5. The overall of possibility of internal supervision was the most level.
6. The overall instructional quality of student teaches were the high level.
7. The overall satisfaction the internal supervision model was the high level.
8. The suitability of internal supervision model for Excellent Instruction was the high level.

Keywords: Internal Supervision, Excellent Instruction

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การสืบสานทางวัฒนธรรม และการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล [1] ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบาย ในการพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการ การติดตามนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารควรมีพฤติกรรม ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอน และความเป็นผู้นำทางวิชาการทำให้ครูปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน [2], [3] และ [4]

เนื่องจากการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในปัจจุบันประสบปัญหา มาก เช่น ขาดแคลนอาจารย์ นิเทศก์ การนิเทศมีหลายมิติ และการนิเทศมีหลายฝ่าย เช่น การนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน การนิเทศจาก

อาจารย์นิเทศก์วิชาเอกของมหาวิทยาลัย การนิเทศจากสถานศึกษา และการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งแต่ละภาคส่วนมีประเด็น ข้อรายละเอียดความแตกต่างกันหลายประการตลอดจน ความรู้ ความเข้าใจและทักษะการนิเทศ ของผู้นิเทศก็แตกต่างกัน [5] และการนิเทศภายในโรงเรียนหลายแห่งยังดำเนินการไม่เป็นระบบและนิเทศอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง การนิเทศภายในโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมและรายละเอียดยังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ บุคลากรมี เวลาค่อนข้างน้อยทำให้การนิเทศไม่ครบตามแผนที่กำหนด การนิเทศเป็นทีมมีน้อย การบันทึกและรายงานการนิเทศไม่ต่อเนื่อง ขาดแคลนบุคลากร ขาดความเป็นระบบ และขาดการต่อเนื่อง [6] การแก้ปัญหาควรให้มีการประชุมอบรมเรื่องการนิเทศ ภายในเพื่อหารูปแบบการนิเทศ ระบบกลุ่มครูแกนนำช่วยในการนิเทศภายใน [7], [8] และ [9]

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น การจัดการเรียนการสอนโดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ ซึ่งเป็นการ จัดการเรียนการสอนที่ต้องมีความรับผิดชอบทั้งระบบ ทั้งนี้เพราะนักศึกษาฝึกประสบการณ์ดังกล่าวเป็นบุคลากรคนหนึ่งของสถานศึกษานั้นๆ ดังนั้นการนิเทศภายในของสถานศึกษาจึงครอบคลุมนักศึกษาฝึกประสบการณ์ด้วย เช่นกัน ขณะที่ อาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัย ก็มีการนิเทศตามหลักสูตรวิชาชีพครูด้วย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน และเกิดความ สับสนในทางปฏิบัติ ทั้งที่การนิเทศสำหรับนักศึกษา ควรจะมีระบบและมีเอกภาพ หรือรูปแบบที่ชัดเจนเป็นหนึ่งเดียว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งที่ศึกษาและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการนิเทศและการจัดการเรียน ของสถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับการ จัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ ของสถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศภายใน สำหรับครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับการ จัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ ของสถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช

นิยามศัพท์เฉพาะ

การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการร่วมกันทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงและ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียนทำให้ ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

รูปแบบการนิเทศภายใน หมายถึง วิธีการ ขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่เป็นกระบวนการในการร่วมกันทาง การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และเกิด ผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

การจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ หมายถึง การจัดการศึกษาของสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายโดยมี นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นผู้รับผิดชอบ ในการจัดการเรียนรู้อุ้ในชั้นเรียน ในรายวิชาที่รับผิดชอบ ในภาคเรียน ที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดต่อไปนี้ คือ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนและความพึงพอใจต่อรูปแบบ การนิเทศภายในเพื่อการจัดการเรียนการสอน

คุณภาพการจัดการเรียนการสอน หมายถึง คุณภาพการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน สถานศึกษา โดยการประเมินของครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จากเครื่องมือที่ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หมายถึง ความพอใจต่อรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูในรายวิชาที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์ในสถานศึกษาโดยการสำรวจจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์

ความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายใน หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามที่มีความสอดคล้องในด้านต่างๆ ในขั้นตอนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้จากตอบแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ คือ 4, 3, 2, และ 1 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงถือว่าแนวทางนั้น ประเด็นนั้นมีความเป็นไปได้ และสามารถนำมาเป็นแนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายใน หมายถึง ความสอดคล้องโครงสร้างและขั้นตอน ตลอดจนรายละเอียดของกิจกรรมในรูปแบบนิเทศภายในของสถานศึกษา ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ คือ 4, 3, 2, และ 1 ค่ามัธยฐาน (Md.) มากกว่า 3.00 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ไม่เกิน 1.00 ถือว่าแนวทางนั้น ประเด็นนั้น มีความเหมาะสม และสามารถนำมาเป็นแนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชที่ส่งนิสิตออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์

ครูพี่เลี้ยง หมายถึงครูประจำการของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมอบให้ทำหน้าที่แนะนำ ดูแล ช่วยเหลือและประเมินการสอนนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นรายบุคคลและได้รับการแต่งตั้งจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนบ้านคลองดิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โรงเรียนบ้านท่าเรือมิตรภาพ 30 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครศรีธรรมราช และโรงเรียนข้างกลางประชานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 รวมจำนวน 61 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โดยมีรายละเอียดกลุ่มประชากรแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรในการศึกษาสภาพการดำเนินการ ปัญหา และปัจจัยความสำเร็จในการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน ครูพี่เลี้ยง 18 คน อาจารย์นิเทศก์ 8 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 31 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 61 คน

2. ประชากรในการศึกษารูปแบบและวิธีการนิเทศภายในของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน ครูพี่เลี้ยง 18 คน อาจารย์นิเทศก์ 8 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 31 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 61 คน

3. ประชากรในการประเมิน ความถูกต้องและเป็นไปได้ของรูปแบบนิเทศภายในของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน ครูพี่เลี้ยง 18 คน อาจารย์นิเทศก์ 8 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 31 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 61 คน

4. ประชากรในการประเมิน คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 31 คน

5. ประชากรในการประเมินความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของของสถานศึกษา ได้แก่ ครูพี่เลี้ยง 18 คน และ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 31 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 49 คน

6. ประชากรในการประเมิน ความเหมาะสมรูปแบบ การนิเทศภายในของ สถานศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

1. แบบสอบถาม เพื่อ ศึกษา สภาพดำเนินการ ปัญหา และปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินการนิเทศ ของสถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับครูและนักศึกษาฝึกประสบการณ์ในสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองและมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงทาง ด้านเนื้อหา 5 คน ประกอบด้วย 1) รองศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา ประธานกรรมการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 2) ดร.สำเร็จ จันทุม ศึกษาพิเศษ กังกวดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช 3) ดร.สุภาพ เต็มรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียน วัดพังยอม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 4) ดร.อารี สารีปา รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช และ 5) ดร.สุพงษ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนนบพิตวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 4 โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC : Index of item – objective congruence) พิจารณาข้อที่มีค่า IOC \geq .05 นอกจากนี้ ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อบกพร่องต่างๆ เช่น การใช้ภาษา คำถูกคำผิด การเว้นวรรคตอน เป็นต้น มาปรับปรุงแก้ไข และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ คณะครูในสถานศึกษาต่างๆ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช 30 ชุด หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha- Coefficient) ซึ่งแบบสอบถามสภาพดำเนินการนิเทศภายใน แบบสอบถามปัญหาการนิเทศภายใน และปัจจัยความสำเร็จ ในการนิเทศได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 , .96 และ .96 ตามลำดับ มีค่าความอำนาจจำแนกรายข้อทุกข้ออยู่ระหว่าง . 20- .80 ซึ่งแบบสอบถามในการวิจัยดังกล่าวเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ 4, 3 , 2 และ 1 (4 = มากที่สุด 3= มาก 2=น้อย และ 1 = น้อยที่สุด)

2. แบบสอบถามปลายเปิด สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการในการนิเทศภายในของโรงเรียนที่ส่งต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครูโดยผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองและมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา 5 คน ตามข้อ 1 โดยการพิจารณาประเด็นในการสนทนาใช้ประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 คน มีความเห็นตรงกันคือ 1) ผู้นิเทศ 2) เครื่องมือนิเทศ 3) โครงสร้างและรูปแบบ และ 4) ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานนิเทศภายใน

3. แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในที่จะส่งต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีกระบวนการและขั้นตอนการสร้างคือ 1) คัดเลือกข้อความจาก ข้อที่ 3 ที่มีค่าระดับความเหมาะสมตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป นำมาแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาแบบให้มีความสมบูรณ์ โดยใช้ข้อมูลจากการตรวจสอบ ทั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมดังกล่าวไปตรวจสอบกับผู้เชี่ยวชาญตามข้อ 1โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC : Index of item-objective congruence) พิจารณาข้อที่มีค่า IOC \geq .05 และนำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะครูในสถานศึกษาต่าง ๆ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช 30 ชุด หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – coefficient) ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม สภาพดำเนินการปัญหาและปัจจัย

ความสำเร็จในการนิเทศ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 และมีค่าความอำนาจจำแนกรายข้อทุกข้ออยู่ระหว่าง . 20 - .80 ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วน คือ 1) แนวคิดและหลักการในรูปแบบการนิเทศภายใน 2) โครงสร้างและรูปแบบการนิเทศภายใน และ 3) ขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงานนิเทศ ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวเป็นมาตราส่วนประมาณค่าความเป็นไปได้ 4 ระดับ คือ 4, 3 , 2 และ 1 (4 = มากที่สุด 3 = มาก 2 = น้อย และ 1= น้อยที่สุด)

3. แบบประเมินคุณภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ โดยครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งเป็นลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่ามี 4 ระดับ โดยมีผลระดับคะแนน คือ 4, 3, 2 และ 1 (4 = มากที่สุด 3= มาก 2= น้อย และ 1 = น้อยที่สุด)

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์ต่อรูปแบบการนิเทศภายในที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ทั้งนี้แบบสอบถามดังกล่าวผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองและมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา 5 คน พร้อมทั้งนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกประสบการณ์ที่ไม่ใช่โรงเรียนที่ใช้ทดลอง ได้ค่าค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC : Index of item – objective congruence) พิจารณาข้อที่มีค่า $IOC \geq .50$ จากนั้นนำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ คณะครูในสถานศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช 30 ชุด หาความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 และมีค่าความอำนาจจำแนกรายข้อทุกข้ออยู่ระหว่าง .20 - .80 ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวเป็นมาตราส่วนประมาณค่าความพึงพอใจ มี 4 ระดับ คือ คือ 4, 3, 2 และ 1 (4 = มากที่สุด 3= มาก 2=น้อย และ 1 = น้อยที่สุด)

5. แบบสอบถามประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในไปใช้พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เป็นเลิศของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงและพัฒนาจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประเมินรูปแบบ ทั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมได้ดังกล่าวไปตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญตามข้อ 1 แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วน คือ 1) แนวคิดและหลักการในรูปแบบ 2)โครงสร้างและรูปแบบ และ 3) ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานนิเทศภายใน โดยนำแบบสอบถามประเมินความเป็นไปได้ที่ได้จากการปรับปรุงในข้อ 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม ซึ่งแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ คือ 4, 3 , 2 และ 1 (4 = มากที่สุด 3= มาก 2=น้อย และ 1 = น้อยที่สุด)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหาและปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินการนิเทศภายใน ด้วยการลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. เก็บข้อมูลด้านข้อ คิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้บริหารสถาน ศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศและ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถามแบบ ปลายเปิด

3. สันทนากลุ่มกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อ สรุปรูปแบบการนิเทศภายในสู่การจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศกับผู้บริหาร

4. เก็บรวบรวมผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบนิเทศภายในเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้แบบ สอบถามมีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

5. เก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์หลังมีการนิเทศภายในจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพการเรียนที่ทางมหาวิทยาลัยได้พัฒนาขึ้น

6. เก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินความพึงพอใจของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต่อรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา

7. เก็บรวมผลการประเมินความเหมาะสม รูปแบบนิเทศภายใน โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจากนักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารการศึกษาระดับผู้บังคับบัญชา จากการใช้แบบสอบถามมาตรฐานราคา เพื่อการยืนยันยืนยันความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงาน ปัญหาและปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows เพื่อหาค่าเฉลี่ย (μ) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการนิเทศภายใน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปัญหา และปัจจัยความสำเร็จในการนิเทศภายในของครูและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพิจารณาประเด็นต่างๆ มากำหนดเป็นประเด็นการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามรูปแบบและวิธีการนิเทศภายใน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มการนิเทศภายในของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ ในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ และ

3. วิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อประเมินความถูกต้องและเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายใน โดยผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมจำนวน 61 คน จากการใช้แบบสอบถามประเมินความเหมาะสมต่อรูปแบบการนิเทศภายใน และพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ตามความคิดเห็นต่อรูปแบบการนิเทศภายใน นำเสนอในรูปแบบตารางวิเคราะห์ประกอบการบรรยายได้ตาราง เพื่อประกอบการพิจารณา กำหนดเป็นรูปแบบการนิเทศภายในที่เหมาะสมก่อนนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 31 คน โดยครูพี่เลี้ยง จากการใช้แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

2. วิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศภายในของของสถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลองในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายได้ตาราง (Descriptive analysis) จากการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศภายใน และแปลผลการให้คะแนน จากคะแนนเฉลี่ย (μ) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ความเหมาะสม ของรูปแบบการนิเทศภายในต่อความเป็นเลิศในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักวิชาการในพื้นที่ที่ได้การยอมรับ มีตำแหน่งทางวิชาการ หรือคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก ประกอบด้วย (1) รองศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครศรีธรรมราช (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระยุทธ ชาทะภาณูจน์ ประธานหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 2) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ระดับวิทยฐานะเชี่ยวชาญ หรือมีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก มีผลงานทางด้านการบริหารสถานศึกษาในระดับชาติหรือนานาชาติ ประกอบด้วย (1) ดร.สุภาพ เต็มรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพังยอม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 (2) ดร.สุพงษ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนนบพิตวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 4 และ 3) กลุ่มอาจารย์ผู้รับผิดชอบการนิเทศของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย (1) ดร.สำเร็จ จันทุม ศึกษาพิเศษ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช (2) ดร.อารี สาริปา รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และ (3) ดร.ปรีดา เบ็ญญการ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยใช้ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Inter quartile Rang) โดยการพิจารณาจากข้อคำถามที่มีค่า 3.00 ขึ้นไป และค่าพิสัยเบนควอไทล์ 1.00 ลงมา เพื่อสรุปความเหมาะสมจากการใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ ดังนี้

1. การดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่าสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.17$) หากพิจารณารายด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า ทุกด้านมีด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 2.51$) หากพิจารณารายด้านพบว่า หลายด้านมีปัญหาการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศภายใน ($\mu = 2.64$) และด้านการประเมินผลการนิเทศภายใน ($\mu = 2.64$) ส่วนด้านการวางแผนการนิเทศภายในและด้านการสร้างเสริมกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศภายในมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.31$ และ $\mu = 2.49$ ตามลำดับ)
3. ปัจจัยในการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนิเทศภายใน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.40$) หากพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านเป็นปัจจัยความสำเร็จการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านปัจจัยความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการวัดผลและประเมินผล ($\mu = 3.47$) รองลงมา คือด้านผู้นิเทศโดยผู้บริหารสถานศึกษา ($\mu = 3.46$)
4. รูปแบบและวิธีการของการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่า ทุกองค์ประกอบและทุกขั้นตอนมีความสำคัญและความจำเป็น เชื่อมโยงสัมพันธ์ ผู้นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์ เครื่องมือนิเทศที่ใช้ในการนิเทศ รูปแบบและวิธีการนิเทศภายใน กระบวนการนิเทศภายใน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการนิเทศภายใน ขั้นตอนการปฏิบัติการดำเนินงานนิเทศ ขั้นตอนการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ ขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศภายใน และขั้นตอนการสะท้อนผลการประเมินการนิเทศภายใน (Feedback) ซึ่งจากการวิเคราะห์แนวคิด หลักการ รูปแบบวิธีการ ขั้นตอนการนิเทศภายในจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมทั้งจากการศึกษาการดำเนินงานที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงพัฒนาเป็นรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ จำลอง พร้อมทั้งนำไปประเมินความเหมาะสม และประเมินความเป็นไปได้ในลำดับต่อไป
5. คุณภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ โดยครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ พบว่าคุณภาพการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ จากการประเมินโดยผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.51$) พิจารณารายด้านพบว่า มีหลายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่น ด้านแนวคิดและหลักการนิเทศ ($\mu = 3.54$) และด้านกระบวนการดำเนินงานนิเทศภายใน ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ($\mu = 3.55$) ส่วนด้านโครงสร้าง และด้านกระบวนการดำเนินงานอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

7. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่าความพึงพอใจของครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต่อการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.49$) หากพิจารณารายด้าน พบว่า หลายด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ วิธีการนิเทศภายใน ($\mu = 3.58$) และขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศภายใน ($\mu = 3.51$) ส่วนด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากได้แก่ ผู้นิเทศก์ ($\mu = 3.45$) การสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ($\mu = 3.45$) ขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศภายใน ($\mu = 3.45$) และขั้นตอนการวางแผนการนิเทศภายใน ($\mu = 3.41$)

8. ความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มีข้อที่มิคว่ำ มีข้อยกเว้น ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00 ลงมา จำนวน 15 ข้อ ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 1 ข้อ ดังนั้นหากพิจารณาโดยรวมสรุปได้ว่ารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.35$)

จากการศึกษาแนวคิดต่าง ๆ การประเมินความถูกต้องและเป็นไปได้ การประเมินความพึงพอใจ การปรับปรุงขั้นตอน และความเหมาะสมของรูปแบบวิธีการ กระบวนการต่าง ๆ ในการนิเทศภายในตามของคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย ขั้นตอน 11 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. ขั้นสร้างความเข้าใจ (Information) ได้แก่ 1) ทำความเข้าใจพระราชบัญญัติการศึกษา 2) ระบบการประกันคุณภาพภายใน 3) ระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับกรนิเทศ 4) มาตรฐานและตัวชี้วัด และ 5) กำหนดประเด็นในการพัฒนา (ด้านการเรียนการสอน)

2. ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ (Problem & Needs Survey) ได้แก่ 1) การพัฒนาแผนการเรียนรู้อ 2) การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 3) การพัฒนาทักษะและวิธีการสอน 4) การพัฒนาบรรยากาศห้องเรียน 5) การควบคุมชั้นเรียน 6) พัฒนาเครื่องมือการวัดและ ประเมินผล และ 7) ทักษะการวัดและประเมินผล

3. ขั้นแต่งตั้งกรรมการนิเทศภายใน (Committee) โดยดำเนินการแต่งตั้ง กรรมการร่วม 2 ฝ่าย คือ สถานศึกษา และมหาวิทยาลัย ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน

4. ขั้นประชุมวางแผนในการนิเทศภายใน (Planning) ได้แก่ 1) ประชุมวางแผน 4 ฝ่าย คือ กรรมการนิเทศ ครูพี่เลี้ยง นักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ และ 2) กำหนดแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในผู้รับผิดชอบเฉพาะเพื่อ (1) การกำหนดจุดประสงค์นิเทศ (Objective) (2) กำหนดเป้าหมายในการนิเทศ (Goals) (3) พัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหา (Alternatives) (4) เลือกทางเลือกที่ดีที่สุดมาปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา เช่น สาธิตการสอน (สอนร่วมในชั้นเรียน) สังเกตการสอนในห้องเรียน เยี่ยมชั้นเรียน การให้คำปรึกษา/แนะนำแบบไม่เป็นทางการ หรือเพื่อนช่วยเพื่อน (5) พัฒนาเครื่องมือในการนิเทศภายใน (6) กำหนดแนวปฏิบัติการนิเทศภายในร่วมกัน 4 ฝ่าย และ (7) จัดทำคู่มือและแนวทางปฏิบัติงานนิเทศภายใน

5. ขั้นดำเนินการนิเทศภายใน (Doing) ได้แก่ 1) ประชุมชี้แจงการนิเทศภายในต่อผู้รับการนิเทศ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และ แนวปฏิบัติในการนิเทศภายใน และ 2) แจกปฏิทินการนิเทศภายใน

6. ขั้นกำกับ ติดตามการนิเทศ (Monitoring) ได้แก่ 1) กำหนดวิธีการและหลักเกณฑ์การประเมินผลว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการนิเทศภายใน 2) ประเมินคุณภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ 3) ประเมินความพึงพอใจของครูและนักศึกษาฝึกประสบการณ์ต่อการนิเทศภายใน

7. ขั้นประเมินผลนิเทศภายใน (Evaluating) ได้แก่ 1) โรงเรียนจัดทำรายงานผลการนิเทศภายในให้แก่ผู้รับการนิเทศเป็นระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับโรงเรียน และ 2) โรงเรียนจัดประชุมเพื่อให้แต่ละคน แต่ละฝ่ายได้ให้ความคิดเห็นหรือท้วงติงหรือให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม

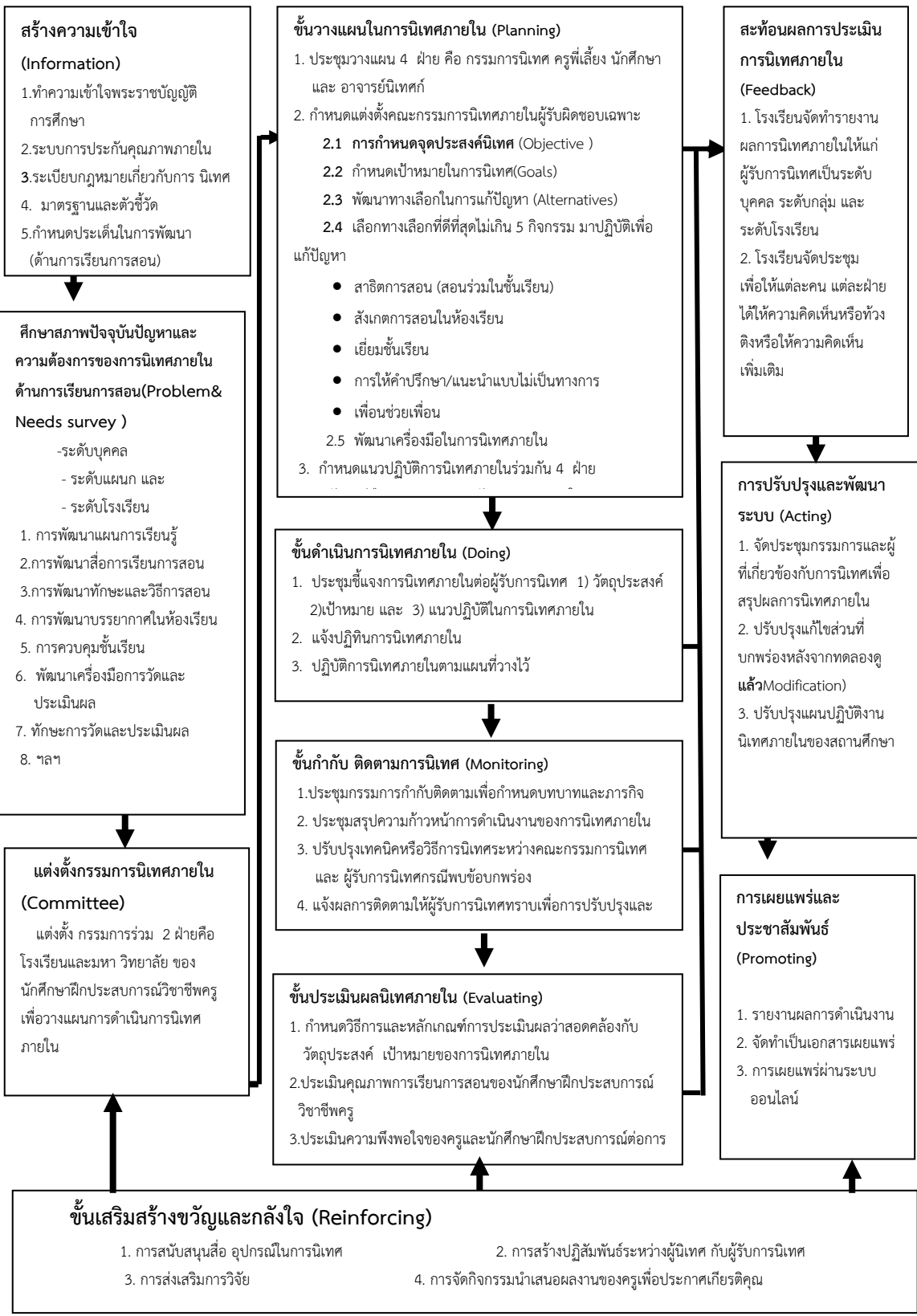
8. ขั้นเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing) ได้แก่ 1) การสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ในการนิเทศ 2) การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศ กับผู้รับการนิเทศ 3) การส่งเสริมการวิจัย และ 4) การจัดกิจกรรมนำเสนอผลงานของครูเพื่อประกาศเกียรติคุณ

9. สะท้อนผลการประเมินการนิเทศภายใน (Feedback) ได้แก่ 1) จัดประชุมกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศเพื่อสรุปผลการนิเทศภายใน 2) ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องหลังจากทดลองดูแล้ว (Modification) และ 3) ปรับปรุงแผนปฏิบัติงานนิเทศภายในของสถานศึกษา

10. การปรับปรุงและพัฒนาระบบ (Acting) ได้แก่ 1) จัดประชุมกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศเพื่อสรุปผลการนิเทศภายใน 2) ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องหลังจากทดลองดูแล้ว (Modification) และ 3) ปรับปรุงแผนปฏิบัติงานนิเทศภายในของสถานศึกษา

11. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (Promoting) ได้แก่ การรายงานผลการดำเนินงาน การจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ และ การเผยแพร่ผ่านระบบออนไลน์

ซึ่งจากกระบวนการและขั้นตอนดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนภาพได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ

สรุปและอภิปรายผล

ในการสรุปและอภิปรายผลการการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษานำเสนอตามประเด็นที่ค้นพบดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักในความรับผิดชอบตามบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาในการกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตลอดปีการศึกษา ตามที่กำหนดในหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พุทธศักราช 2546 ส่งผลให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษาดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาอย่างเข้มแข็งมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ วงศ์กิตติ [10] ที่พบว่าสภาพกระบวนการนิเทศภายใน เพื่อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่เจลิย นันยา [11] ปราณีตรา พิชเนาวรัตน์ [12] และสมศักดิ์ เศวตสุพร [13] ก็พบว่า กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาโดยรวมก็อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่าปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะในการนิเทศภายในมีกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการมากมาย ดังนั้นในการดำเนินการนิเทศให้เกิดความสมบูรณ์ จะต้องบูรณาการกับกระบวนการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ผลการดำเนินงานตามภารกิจอื่นๆ จะเห็นได้ว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วรสิทธิ์ วรรณพงษ์ [14] ที่ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษาเขตเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็พบว่า สภาพปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จในการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่าปัจจัยความสำเร็จในการนิเทศภายในของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรของสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ทำให้ผู้บริหารและครูได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการกำกับ ติดตาม การปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของการนิเทศภายในและสอดคล้องกับแนวคิดของแฮริส [15] ซึ่งได้เสนอความคิดในเรื่ององค์ประกอบความสำเร็จในการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดระบบการเรียนการสอน การบริหารบุคลากร การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจัดฝึกอบรมครูประจำการ education การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ การจัดบริการพิเศษแก่ครู การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และการประเมินผลการสอน (Evaluation) ซึ่งงานทุกงานจะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนไปด้วยดี และทำให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ

4. ผลการวิเคราะห์รูปแบบและวิธีการของการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่า ทุกองค์ประกอบและทุกขั้นตอนมีความสำคัญและความจำเป็น เชื่อมโยงสัมพันธ์ หากพิจารณาในแต่ละขั้นตอนหรือแต่ละองค์ประกอบ ทั้งนี้เพราะกระบวนการดำเนินการในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในผู้วิจัยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโดยตรง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ครู เป็นเหตุให้การกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการนิเทศ สอดรับกับกระบวนการดำเนินการจริงของสถานศึกษาที่มีการดำเนินการทุกปี

ดังนั้นรูปแบบและวิธีการนิเทศภายในของสถานศึกษาทุกองค์ประกอบและทุกขั้นตอนทั้ง 11 ขั้นตอน คือ 1) ชั้นสร้างความเข้าใจ 2) ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 3) ชั้นแต่ตั้งกรรมการนิเทศภายใน 4) ชั้นประชุมวางแผนในการนิเทศภายใน 5) ชั้นดำเนินการนิเทศภายใน 6) ชั้นกำกับ ติดตามการนิเทศ 7) ชั้นประเมินผลนิเทศภายใน 8) ชั้นเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ 9) สะท้อนผลการประเมินการนิเทศภายใน 10) การปรับปรุงและพัฒนาระบบ และ 11) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี เช่นเดียวกับ กันยา เจริญถ้อย [16] ที่พบว่าแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ชั้นการเตรียมการนิเทศ ได้แก่ รู้จักและเข้าใจสภาพ ศึกษาและวิเคราะห์ความรู้เดิม 2) ชั้นการปฏิบัติให้ดู ได้แก่สภาพที่พร้อม แจ่มชัดประสงค์ แจ่มลักษณะงาน สาธิต วิธีการสอน เสนอแนะการแก้ปัญหา 3) ชั้นการปฏิบัติการนิเทศ ได้แก่ เข้าใจและรู้ถึงข้อบกพร่อง ให้คำแนะนำ แก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาด สังเกตการเรียนรู้ เป็นต้น และ 4) ชั้นการทดสอบและติดตามผลการนิเทศ ได้แก่ การนิเทศทันที แนะนำให้มีพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ นิเทศเพิ่มเติม ติดตามการนิเทศ รับฟังความคิดเห็น กำหนดแนวทางประเมิน ผลเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม หลากหลาย

5. ผลการวิเคราะห์คุณภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ในการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการพูดคุยและแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างจริงจัง รวมทั้งนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเองก็ได้รับการกระตุ้น และการเสริมสร้างขวัญกำลังใจอย่างดี จากผู้บริหารและอาจารย์นิเทศก์ เป็นเหตุเป็นผลให้นักศึกษาในฐานะผู้รับการนิเทศเกิดความตระหนักและความรับผิดชอบในภาระหน้าที่มากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภควัต เทศนัธรรม [17] ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการนิเทศภายในกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยที่พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่า ความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการนิเทศในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโดยตรง ส่งผลให้ขั้นตอน กระบวนการและแนวปฏิบัติต่าง ๆ สอดรับกับความต้องการและความจำเป็น ตลอดจนประสบการณ์ในการนิเทศภายในที่ผ่านมาของผู้รับการนิเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ ส่งผลให้รูปแบบการนิเทศภายในที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องและความเหมาะสมกับสภาพจริงของครูในสถานศึกษานั้น ๆ

7. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศภายในของของสถานศึกษา พบว่าความพึงพอใจของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต่อการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะในการดำเนินการนิเทศภายในตามรูปแบบจำลองการนิเทศภายในที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นเหตุให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาในฐานะผู้รับการนิเทศโดยตรงซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิชาติ ชัยชนะ [8] ที่สรุปไว้ว่า การปฏิบัติงานการนิเทศภายใน เป็นการช่วยเหลือ แนะนำและปรับปรุงงานด้านวิชาการของผู้บริหาร และเพื่อครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ

8. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มีข้อที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00 ลงมา จำนวน 15 ข้อ ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 1 ข้อ คือ กิจกรรมในขั้นตอนการวางแผนสอดคล้องและสัมพันธ์กัน ($Md. = 3.00, I.R. = 2.00$) หากพิจารณาโดยรวมสรุปได้ว่า รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องผลการวิจัยของ กันยา เจริญถ้อย [16] ที่พบว่าแนวทางการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีความเหมาะสม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการเตรียมการนิเทศ ได้แก่ รู้จักและเข้าใจสภาพ ศึกษา และวิเคราะห์ความรู้เดิมกำหนดเป้าหมาย 2) ขั้นการปฏิบัติให้ดูได้แก่ แจ้งวัตถุประสงค์ แจ้งลักษณะงาน สาริต วิธีการสอน เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา ยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย 3) ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจและให้รู้ถึงข้อบกพร่อง ให้คำแนะนำ แก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาด สังเกตการเรียนรู้ อธิบายสิ่งที่ได้เรียนรู้ ปฏิบัติซ้ำ กระตุ้นความพอใจในการเรียนรู้ สร้างเครื่องมืออย่างหลากหลาย เลือกกิจกรรมให้เหมาะสม กำหนดระยะเวลาอย่างเหมาะสม สร้างขวัญและกำลังใจ และ 4) ขั้นการทดสอบและติดตามผลการนิเทศ ได้แก่ การนิเทศทันที แนะนำให้มี พี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ นิเทศเพิ่มเติม ติดตามการนิเทศ รับฟังความคิดเห็น และประเมินผลที่เหมาะสม หลากหลาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิวกร นันโท [18] ที่พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศภายใน ได้แก่ กำหนดโครงสร้างการนิเทศภายใน กำหนดบทบาทผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน 2) วางแผน การนิเทศภายใน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา 3) การจัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ การเตรียมการก่อนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน การควบคุมการปฏิบัติการนิเทศ การสร้างขวัญกำลังใจประเมินผลการนิเทศภายใน และ 4) การสรุปผลการดำเนินการเพื่อการปรับปรุง ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายใน พบว่า สามารถปฏิบัติได้ในสถานการณ์จริงของโรงเรียนขนาดเล็ก เช่นเดียวกับที่ ซิลวา และ ดาน่า (Silva & Dana) [19] ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศแบบร่วมมือในโรงเรียนสู่ระดับมืออาชีพ ผลการวิจัย ได้เสนอรูปแบบความร่วมมือโดยเน้นการตรวจสอบและการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาโรงเรียนที่พัฒนาสู่มืออาชีพ มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) การนิเทศโดยตรง 3) ผลการนิเทศ และ 4) ความต้องการของครู ซึ่งการนิเทศต้องยึดยึดหลักทั้ง 4 ประการอย่างผสมผสาน ในการนิเทศต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศอย่างชัดเจน ดังนั้นการศึกษารูปแบบของการนิเทศจึงจำเป็นต้องกำหนดกระบวนการที่ชัดเจนและทุกขั้นตอนต้องประสานสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ

[10]

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- [2] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- [3] วิเชียร ธรรมชัย. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนบ้านนาโพธิ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดร้อยเอ็ด . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [4] กมล โกมุตพงษ์. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานการนิเทศภายในเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านนาเลิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .
- [5] ประทุม ศรีระโร. (2548). การศึกษาทักษะการนิเทศตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(นิเทศการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] สุรศักดิ์ จำปาหอม. (2550). ความต้องการนิเทศภายในของครูโรงเรียนเทศบาลนครอุตรดิตถ์.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- [7] เอื้ออารี ท่วมเสม. (2549). การศึกษาการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การนิเทศในโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [8] วิโชค ชัยชนะ. (2544). ศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [9] นฤมล สุกโธษะ. (2551). พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- [10] สมศักดิ์ วงศ์กดา. (2542). สภาพและปัญหาการนิเทศเพื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- [11] เฉลียว นันยา. (2550). กระบวนการนิเทศภายในของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เชียงราย เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย .
- [12] ปราณิดรา พิษเนาวรัตน์. (2546). สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอ ว. ชีรบรรมี จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- [13] สมศักดิ์ เสวตสุพร. (2549). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาโรงเรียน ทั้งระบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- [14] วรสิทธิ์ วรรณพงษ์. (2552). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- [15] Harris, B.M. (1985). *Supervision Behavior in Education*. (3rd ed). Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- [16] กัญญา เจริญถ้อย. (2553). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา .
- [17] ภควัต เทศน์ธรรม. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- [18] ศิวากร นันโท. (2552). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- [19] Silva, Y. D. & Dana, F. N. (2001). Collaborative supervision in the professional development school. *Dissertation Abstracts International*. 16 (2001): 45 – A.
- [20] Wiles, K. & Lovel, J.T. (1983). *Supervision for better schools*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.